

Ю. І. Шаповал

Осадчук Богдан Іванович

ОСАДЧУК Богдан Іванович (псевд. і крипт.: Hubert Slawek Neuehaus, Jerzy Pont, Alexander Korab, ВЕО, Berlińczyk, Юрій Чорноморський, ОК, Хомич та ін.; 01. 08. 1920, м. Коломия, нині Івано-Фр. обл. – 19. 10. 2011, с. Чехувка, похов. у м-ку Заклічин, нині Малопольс. воєводства, Польща) – журналіст, публіцист. Професор (1966). Дійсний член НТШ (1985). Орден князя Ярослава Мудрого 5-го ступ. (2001). Батько працював учителем, через укр. походження і ліві погляди його перевели у с. Бошчинек, потім школу перенесли до с. Пшибеніце (обидва – Польща). 1938 О. був виключений з гімназії у м. Пінчув за те, що заступився за приятеля, учня-єврея. Вільно розмовляв і писав укр., польс. і нім. мовами. 1940 закінчив матурал. курси у Кракові й отримав свідоцтво про середню освіту. Працював в Укр. допомоговому комітеті у м. Хелм, писав статті для г. «Краківські вісті». 1941 виїхав до Берліна, навч. на факультеті науки про зарубіжжя під керівництвом А. Гаусгофера, репресованого нацистами, дипломну роботу, присвяч. історії та розвитку преси в укр. Закарпатті, дописував під керівництвом Ф. Вальявеца. Приятелював із І. Лисяком-Рудницьким, О. Пріцаком та ін. У воєнні роки співпрацював із низкою період. вид., зокрема з часописами «Волинь» (Рівне), «Краківські вісті», «Український вісник» (Берлін) та ін. В останні місяці війни створив фіктивний Інститут Чорного моря, на його адресу отримував підпіл. пресу з Варшави, а також польс. вид. із Лондона, де перебував польс. еміграц. уряд. Від 1946 працював пресовим референтом Польс. військ. місії у Британ. секторі Берліна, що представляла комунізовану Польщу. Від 1951 співпрацював із г. «Die Neue Zeitung» (видавали на амер. гроші до 1955), писав для берлін. г. «Der Tagesspiegel», а також «Münchener Merkur», «Stuttgarter Nachrichten», «Kölner Stadtanzeiger». Став офіц.

кореспондентом для швейцар. часописів «Baseler Nationalzeitung» (як берлін. дописувач) і «Neue Zürcher Zeitung» (від 1956 – постій. коментатор подій у сх.-європ. країнах, остання стаття датована 2005). Від 1956 до 1970-х рр. був пов'язаний із нім. телебаченням, виступав у популяр. щотижневій політ. телепрограмі «Internationaler Frühschoppen» («Міжнародний сніданок»), де називав себе представником України. Від 1956 – викладач новіт. історії Сх. Європи у Вільному університеті Берліна, 1978 – директор його Інституту Сх. Європи. Працював проф., згодом – проректором УВУ (Мюнхен), де у 1950-х рр. підготував і захистив доктор. дис. на тему нац. політики у СРСР від часів В. Леніна до М. Хрущова. Співпрацював із Радіо в амер. секторі, радіо «Свобода» (до 1959 – «Вільна Європа»), 1984–87 – відп. ред. ж. «Віднова» (Мюнхен). 1950 у Берліні під час Конгресу за свободу культури вперше зустрівся з Є. Гедройцем, який згодом написав: «Богдан Осадчук був і є не тільки точним інформатором про польсько-українські відносини; насамперед він полегшив “Культури” встановлення контактів з чільними українськими діячами». 1952 дебютував у ж. «Kultura» своєю рубрикою «Kronika polsko-ukraińska», що виходила у колонці «Kronika ukraińska». Відтоді друкував у ньому статті, переважно про життя укр. еміграції, укр.-польс. відносини та політ. ситуацію у країнах Варшав. блоку та у Німеччині. Зробив знач. внесок у залучення до співпраці з ж. «Kultura» укр. авторів із середовища молодого покоління еміграції, укр. інтелектуалів та публіцистів. Учасник Міжнар. конгресів істориків у Відні (1965), м. Сан-Франциско (США, 1975), Бухаресті (1980), м. Штуттгарт (Німеччина, 1985). Вперше приїхав до України 1990, співпрацював із вид. «Високий замок», «Голос України», «День», «Критика», «Політика і культура», «Час-Тіме» та ін. Відзначений найвищою нагородою Польщі – орденом Білого орла за заслуги у справі польс.-укр. порозуміння (2001). Почес. д-р Донец. університету (2005), Нац. університету «Києво-Могилян. академія» (2006).

Основні праці

Die Entwicklung der kommunistischen Parteien in Ost- und Mitteleuropa. Hamburg, 1962;
Weisser Adler, Kreuz und rote Fahne: Chronik der Krisen des kommunistischen Herrschaftssystems in Polen 1956–1982. Zürich, 1982; На перехрестях часів // Укр. істор. дидактика: Міжнар. діалог (фахівці різних країн про сучасні укр. підруч. з історії). К., 2000;
Україна, Польща, світ: Вибрані репортажі та статті. К., 2001.

Рекомендована література

1. Wiek ukraińsko-polski: Rozmowy z Bohdanem Osadczukiem. Lublin, 2001;
2. Ein ukrainischer Kosmopolit mit Berliner Adresse: Gespräche mit Bohdan Osadczuk (Alexander Korab). Osnabrück, 2004;
3. I. Hofman. Tematy polsko-ukraińskie Bohdana Osadczuka w paryskiej «Kulturze» // Przegląd Politologiczny. 2011. R. 16, № 3;
4. Ukraiński polonofil: Pamięci Bohdana Osadczuka. Lublin, 2012;

5. Лодин П. З. Подолання негативних міфів і стереотипів українсько-польських відносин у політичній діяльності Богдана Осадчука // Гілея. 2015. Вип. 103;
6. Шаповал Ю. Богдан Осадчук: «Мене називають “Отаманом”, що керується винятково власною думкою та власним пером» // УІЖ. 2018. № 4;
7. Його ж. Богдан Осадчук: 100 років несамотності // День. 2020, 4 серп.;
8. Його ж. Bohdan Osadczuk jako rzecznik europejskiego dialogu cywilizacyjnego // Studia Polityczne. 2020. Т. 48, № 4.

Бібліографічний опис:

Осадчук Богдан Іванович / Ю. І. Шаповал // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-76821>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).